

MUSA'NIN YETENEĞİ VE İSA'DAKİ TAŞMA

İzzeddin

Musa'daki ırasallığın, İsa'daki tinsel taşmaya yeteneksiz olduğu söylenir. Bence bu önerme yetersizdir. Çünkü Musa'nın ırasallığı, tinselliğe eğilimlidir ve Musa, *rabbinin izniyle* tinsel dönüşüme açıktır. İsa'ya eğilimi olmayan Musa'nın ırası değil, inancasıdır. Bu denemede, "inanca" kavramı ile anlatılmak istenen öznenin kendi tikel usu ile ulaştığı sonuçlarda direktmesidir. Öyle ki inancada direktmek, kendini eytişime kapatmaktır. Oysa eytişim, tinin özsel doğası ve istencin biricik ülkesidir.

Bu denemede "Musa" adı ile anılan ise usun öz doğasıdır. Us, inancasını, ulaştığı tikel bir vargıda direkttiğinde, bu direnme bağlandığını onun yazgısına dönüştürür. Bu da kendini varoluşun tikel doğası ile sınırlaması anlamına gelir ki, bu bilinç tipinin kendini sergilediği insanların, tümele olan yönelimleri varoluşlarına dışsal kalır. Ve kişinin sorgusuzca kabul ettiği öznel yargılarına olan inancasında direktmesi, tinsellikten olan beklentisini sonuçsuz bırakır. Çünkü tindeki bu yayılma, yine tinin eytişiminden, hatta onun saltık özündendir. Saltıklığın bu doğası tinin arılığı ve dolaysızlığıdır. Ve arı olan, insanın özsel doğası gereğince tikel olan tüm bağlara aşkınlığını zorunlu tutar, çünkü insan *dolaysız tinin* dışlaşmasıdır.

Ancak direnmeden doğan bu sonuç, İsalık bilinci için de geçerlidir. Çünkü aynı yolla arı tinsellikte direnip, kendini duyuşsal varoluşun doğasından kopararak, öznel istencini saltığın aşkınlığına çevirdiğinden, bu tip bir bilincin yöneldiği amacından ayrıлып nesnel olana dönebilmesi zordur. Bu anlayış, İncil metinlerinde İsa'nın göğe yükselip, orada kalması olarak anlatılmıştır.

Bilincin bu durumdan çıkabilmesi inancasından ayrışması ile olur, çünkü *birlik* bilinci ayrımların farkındalığı ile dolaylıdır. Bu farkındalık, *birliğin* bütünsel olan doğasının sınırlarını belirlediğinden, söz edilen kavrayış yüksek bir bilinç durumuna işaret eder, ama bu kavrama bile varlığın birlik ve bütünlüğünü anlayabilmek için yeterli değildir. Kaldı ki *ikicilik* (düalist) denilen bilinç tipi, bu ayrımlarda direnmektir.

Hem usu, hem de tini sıkışmış olduğu bu nesnel ve arı saltık belirlenimlerinden özgürleştirecek olan inancalarından *vazgeçmeleridir*.¹ Bu vazgeçme ile doğacak özgürlük, Muhammed'in sözünün yaşantısallığıdır. Ve her ikisinde de yerleşik olan bilince yükselmeleri, yine kendisiyle dolaylı oldukları İbrahim'in izni ile (*Rablerinin izniyle*) olmuş, Muhammed'in sözü olan hem içe, hem de dışa dönük *Barışıklık* istemi ile ereğine ulaşmıştır.

¹ Bu yargı Musa'nın ve İsa'nın kişilikleri için geçerli değildir. Çünkü "Musa" ismi ile gönderme yaptığım Musa'nın ırasallığını taşıyan belirlenimcilerdir, İsa ismi ile de gönderme yaptığım, İsa'nın ırasallığını taşıyan aşkınsallık bilincindeki insanlardır.

Özet olarak, inanç ve direnme üzerine yapılan bu düşünmeye göre us, aşkınlığa ve nesnel belirlenimciliğe yönelik her iki olumsuzluğunda ortadan kalkmasına yeteneklidir. Ancak bu ortadan kaldırılacak olan sapıncın yasası, sonradan yaratılmış değil ama varlığın doğasında olduğundan, ortadan kaldırılabilmesi de olası değildir. Çünkü Muhammed'in *bu* sözündeki saltık belirlenim, *sürecin* doğası ile de belirlenemez. *Hüküm gününün sahibi...*

Ağustos 2009, Büyükada